

Pachuta, Leszek

Kapłan jako szafarz sakramentu bierzmowania według Obrzędów Bierzmowania z 1971 roku i Kodeksu Prawa Kanonicznego z 1983 roku

Warszawskie Studia Pastoralne 16, 119-133

2012

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Ks. LESZEK PACHUTA*

**KAPŁAN JAKO SZAFARZ SAKRAMENTU
BIERZMOWANIA WEDŁUG OBRZĘDÓW
BIERZMOWANIA Z 1971 ROKU I KODEKSU
PRAWA KANONICZNEGO Z 1983 ROKU**

*Priest as a minister of the sacrament of confirmation
according to the rites of confirmation of 1971 and the
code of canon law of 1983*

Po Soborze Watykańskim II, który orzekł o tym, że biskupstwo jest pełnią sakramentu święceń, mamy do czynienia z interesującym zjawiskiem. W tradycji Kościoła zachodniego udzielanie sakramentu bierzmowania było od zawsze zastrzeżone biskupowi. W ciągu ostatnich dwóch wieków historii Kościoła można zauważyć tendencję do delegowania tej funkcji, owocującą rozszerzeniem uprawnień prezbitera jako szafarza sakramentu bierzmowania. Po Soborze Watykańskim II dokonało się ono na mocy Obrzędów Bierzmowania z 1971 roku

* Ks. Leszek Pachuta święcenia kapłańskie otrzymał w 1987 roku w Janowie Lubelskim. Jest księdzem diecezji sandomierskiej. Na KUL w Lublinie zdał licencjat z Prawa Kanonicznego. Od 1993 roku jest dyrektorem Wydawnictwa Diecezjalnego i Drukarni w Sandomierzu. Jest jednocześnie doktorantem na Wydziale Teologicznym UKSW w Warszawie, specjalizacja homiletyka.

i odnowionego Kodeksu Prawa Kanonicznego z 1983 roku. Zadaniem niniejszego artykułu będzie omówienie aktualnego stanu prawnego prezbitera jako szafarza sakramentu bierzmowania. Przy tej okazji można obserwować zjawisko dzielenia się biskupa swoimi obowiązkami z prezbiterami. Na przykładzie kreowania kapłana do roli szafarza sakramentu bierzmowania ukazuje się konkretna postać Kościoła, który przez swe prawo nadaża za duchem życia swoich wiernych, rzetelnie troszcząc się o ich duchowe dobro.

1. Kapłan jako szafarz sakramentu bierzmowania według Obrzędów Bierzmowania z 1971 roku

Sobór Watykański II rozpatrywał zagadnienie sakramentu bierzmowania i pojedyncze pouczenia o charakterze dogmatycznym lub duszpasterskim odnośnie do tego sakramentu zawarł w wielu dokumentach¹. Natomiast dyspozycje o charakterze normatywnym dla Kościoła łacińskiego zostały zamieszczone w Konstytucji „Sacrosanctum Concilium” o liturgii świętej. Ważne stwierdzenia dotyczące sakramentu bierzmowania zawarto również w soborowym dekrete „Orientalium Ecclesiarum” o katolickich Kościołach Wschodnich².

Zgodnie z zaleceniami Soboru Watykańskiego II Kongregacja Kultu Bożego krytycznie rozpatrzyła obrzędy bierzmowania i przedłożyła je do zatwierdzenia papieżowi. Dnia 15 sierpnia

¹ Zob. Konstytucja dogmatyczna „Lumen Gentium” o Kościele, n. 11, 26; Dekret „Presbyterorum ordinis” o posłudze i życiu kapłanów, n. 5; Dekret „Ad Gentes divinitus” o działalności misyjnej Kościoła, n. 36.

² Por. T. Pawlúk, *Bierzmowanie w świetle postanowień Soboru Watykańskiego II i posoborowego Prawa Kanonicznego*, „Prawo Kanoniczne” 20 (1977) nr 1-2, s. 183.

1971 roku papież Paweł VI zatwierdził nowe Obrzędy Bierzmowania³ konstytucją „*Divinae consortium naturae*”⁴. Wzorcowe wydanie tych Obrzędów Kongregacja Kultu Bożego ogłosiła natomiast dekretem „*Peculiare Spiritus Sancti donum*” dnia 22 sierpnia 1971 roku⁵.

Wstęp zamieszczony w nowych Obrzędach posiada charakter nie tylko duszpasterski, ale też i normatywny. Z analizy tego wstępu, a głównie uwag pod numerem 7 wynika, że zostały w nim częściowo zmienione dotychczasowe przepisy, jakie w Kodeksie Prawa Kanonicznego z 1917 roku dotyczyły szafarza sakramentu bierzmowania. Przede wszystkim w nowy sposób została przedstawiona sprawa prezbitera jako szafarza tego sakramentu. Księga ta przyznaje, że biskup jest naturalnym, właściwym szafarzem sakramentu bierzmowania, ale równocześnie samym prawem przyznaje władzę bierzmowania pewnym prezbiterom, co do których wcześniej nie było żadnych wątpliwości, że nie mogą bierzmować pod żadnym warunkiem⁶.

Tak więc w myśl norm zawartych w Obrzędach Bierzmowania z 1971 roku na mocy samego prawa władzę bierzmowania oprócz biskupa posiadają⁷:

- a) 1. administrator apostolski, który nie jest biskupem,
2. prałat udzielny,
3. opat udzielny,
4. wikariusz apostolski,
5. prefekt apostolski,

³ Por. *Ordo Confirmationis*, Typis Polyglottis Vaticanis 1971.

⁴ Por. „*Acta Apostolicae Sedis*” 63 (1972) s. 77.

⁵ Por. „*Acta Apostolicae Sedis*” 64 (1972) s. 77.

⁶ Por. Pastuszko M., *Prezbiter jako szafarz sakramentu bierzmowania*, „*Prawo Kanoniczne*” 25 (1982) nr 3-4, s. 160.

⁷ Por. M. Pastuszko, *Szafarz sakramentu bierzmowania według nowego Obrzędu*, „*Prawo Kanoniczne*” 19 (1976) nr 1-2, s. 83-84.

6. wikariusz kapitulny⁸;
- b) prezbiter, który będąc prawnie upoważniony -
1. chrzci dorosłego lub
 2. dziecko w wieku nauczania katechetycznego, albo
 3. przyjmuje do pełnej jedności z Kościołem dorosłego, wcześniej już ważnie ochrzczonego⁹;
- c) 1. w niebezpieczeństwie śmierci, gdy nie można bez wielkiej niedogodności wezwać biskupa, albo gdy ma on prawną przeszkodę - proboszczowie z kan. 451¹⁰ i wikariusze parafialni z kan. 471, a w ich nieobecności
2. wikariusze współpracownicy (z kan. 476) proboszcza (z kan. 451) i wikariusza parafialnego (z kan. 471),
 3. prezbiterzy, którzy zarządzają szczególnymi parafiami prawnie ustanowionymi z kan. 216 § 4,
 4. wikariusze zarządcy (*oekonomi*) z kan. 472,
 5. wikariusze zastępcy (*substituti*) z kan. 474,
 6. wikariusze pomocnicy (*adiutores*) z kan. 475,
 7. każdy kapłan w razie nieobecności wszystkich wymienionych, jeśli nie jest w jakiejś cenzurze lub innej karze kościelnej¹¹.

Obrzędy bierzmowania, jak widać, rozróżniają trzy przypadki, kiedy prezbiterzy mogą udzielać bierzmowania, a to zależy od okoliczności, w jakich znajduje się wierny oczekujący na przyjęcie tego sakramentu. Są to mianowicie:

- 1) zwyczajne okoliczności,
- 2) okoliczności, gdy mający przyjąć bierzmowanie przyjmuje chrzest w wieku katechetycznym lub jako dorosły, albo gdy

⁸ Por. *Obrzędy Bierzmowania*, nr 7a.

⁹ Por. *Obrzędy Bierzmowania*, nr 7 b.

¹⁰ *Obrzędy Bierzmowania* odnoszą się do przepisów KPK z 1917 r.

¹¹ Por. *Obrzędy Bierzmowania*, nr 7c.

jako dorosły przyjmowany jest do pełnej jedności z Kościołem Katolickim,

- 3) niebezpieczeństwo śmierci zagrażające wiernemu oczekującemu na bierzmowanie.

Ad 1. Jeżeli wierny znajduje się w zwyczajnych warunkach, to znaczy nie przyjmuje chrztu w wieku katechetycznym ani jako dorosły, ani też nie jest przyjmowany do pełnej jedności z Kościołem katolickim i jeśli nie znajduje się w niebezpieczeństwie śmierci, to sakramentu bierzmowania może udzielić oprócz biskupa jedynie administrator apostolski, prałat i opat udzielny, wikariusz i prefekt apostolski oraz wikariusz kapitulny. Wszyscy ci prezbiterzy mogą sprawować sakrament bierzmowania tylko w granicach swojego terytorium i podczas sprawowania swego urzędu¹². W stosunku do kan. 782 § 3 KPK z 1917 roku Obrzędy Bierzmowania nie wymieniają kardynałów baz sakry biskupiej jako szafarzy sakramentu bierzmowania, gdyż w obecnych czasach wszyscy kardynałowie są biskupami i z tej racji są szafarzami tego sakramentu.¹³ Do szeregu szafarzy uprawnionych w myśl kan. 782 § 3 Obrzędy Bierzmowania dołączają jeszcze administratorów apostolskich niemających sakry biskupiej i wikariuszów kapitulnych. Wszyscy wyżej wymienieni szafarze mogą bierzmować w granicach swego terytorium i w czasie pełnienia swego urzędu, a więc w stosunku do Kodeksie Prawa Kanonicznego z 1917 roku warunki te nie zmieniły się. Również tak jak w Kodeksie Prawa Kanonicznego tak też i w myśl norm zawartych w Obrzędach Bierzmowania ordynariusze, którzy nie są biskupami, nie są prawnie zależni w udzielaniu bierzmowania od obecności w miejscu sprawowania sakramentu jakiegoś biskupa, który może i chce bierzmować¹⁴.

¹² Por. *Obrzędy Bierzmowania*, nr 7a.

¹³ Por. M. Pastuszko, *Prezbiter jako szafarz...*, dz. cyt., s. 161.

¹⁴ Por. tamże.

Ad 2. Istnieje przepis liturgiczny, że dorosłemu należy udzielić bierzmowania w krótkim czasie po przyjęciu przez niego sakramentu chrztu, a ściślej mówiąc - w czasie tego samego ciągłego obrzędu wtajemniczenia¹⁵. Prawodawca uważa, że lepiej będzie, aby prezbiter w takich warunkach udzielał chrztu i bierzmowania w trakcie jednego obrzędu niż najpierw miałby udzielić chrztu kapłan, a w późniejszym czasie sakramentu bierzmowania udzieliłby biskup. Albowiem nie zawsze byłoby możliwe, aby biskup osobiście i chrzczył, i bierzmował. To odnosi się zarówno do przypadku chrztu dorosłego, jak i do chrztu dziecka w wieku katechetycznym¹⁶. Gdy dorosły jest przyjmowany do pełnej jedności z Kościołem katolickim, a oczywiście wcześniej nie był bierzmowany, to udziela mu się bierzmowania na znak jeszcze ściślejszego związania z Kościołem¹⁷ jako społecznością. Jeśli biskup nie dokonuje przyjęcia wiernego do pełnej jedności z Kościołem katolickim i nie on udziela bierzmowania, wtedy może upoważnić prezbitera do pojednania wiernego z Kościołem katolickim¹⁸ i ten prezbiter będzie jednocześnie uprawniony na mocy Obrzędów Bierzmowania do udzielenia temu wiernemu sakramentu bierzmowania¹⁹.

¹⁵ Por. *Rituale Romanum ex Decreto Sacrosancti Oecumenici Concilii Vaticani II instauratum, auctoritate Pauli PP. VI promulgatum, Ordo Initiationis Christianae Adultorum*, editio typica, Typis Polyglottis Vaticani 1972, Praenotanda, p. 23, nr 34.

¹⁶ Por. M. Pastuszko, *Prezbiter jako szafarz...*, dz. cyt., s. 162.

¹⁷ Por. Sobór Watykański II, *Konstytucje, Dekrety, Deklaracje*, wyd. III, Poznań 1976, s. 114.

¹⁸ Por. *Directorium ad ea quae a Concilio Vaticano II De re oecumenica sunt ex sequenda, 14 maii 1967*, n. 19 („Acta Apostolicae Sedis” 59 (1967) s. 581 poleca przyjmować wyznanie wiary od braci odłączonych przy zachowaniu norm ustalonych przez miejscowego ordynariusza; por. M. Pastuszko, *Prezbiter jako szafarz...*, dz. cyt., s. 162).

¹⁹ Por. *Obrzędy Bierzmowania*, nr 7b.

Ad 3. Jeżeli wiernemu oczekującemu na przyjęcie sakramentu bierzmowania zagraża niebezpieczeństwo śmierci, wtedy według norm prawnych zawartych w Obrzędach Bierzmowania prezbiter może udzielić bierzmowania pod warunkiem, że biskup jest nieobecny i nie można go łatwo przywołać, albo chociaż biskup jest lub można go przywołać, to ma on prawną przeszkodę, ze względu na którą nie udzieli bierzmowania. Szafarzami w takich okolicznościach mogą być proboszczowie i wikariusze parafialni, a w przypadku ich nieobecności - ich wikariusze współpracownicy, wikariusze zarządcy, wikariusze zastępcy i wikariusze pomocnicy. W razie nieobecności wszystkich wymienionych może bierzmować każdy kapłan wolny od cenzur i kar kościelnych²⁰. W tej kategorii szafarzy nowością jest przyznanie uprawnień do bierzmowania wikariuszom współpracownikom z kan. 475.

Z norm zawartych w Obrzędach Bierzmowania wynika, że prawodawca umożliwił zaistnienie sytuacji, w której w parafii może być kilku wikariuszy uprawnionych do bierzmowania wiernych, którzy oczekują na przyjęcie bierzmowania, a znaleźli się w niebezpieczeństwie śmierci. Wtedy bierzmowania może udzielić którykolwiek z uprawnionych kapłanów. Wikariusz jednak nie może bierzmować, gdy proboszcz jest obecny, a wikariuszem chce się tylko wyręczyć²¹.

Chociaż obrzędy nie mówią wprost, że proboszcz i wikariusz mogą bierzmować tylko na terytorium, na którym spełniają swoje proboszczowskie czy wikariuszowskie funkcje, to jednak tak należy uważać znając wcześniejszą praktykę wprowadzoną przez kan. 784, dekret „*Spiritus Sancti munera*” i biorąc pod uwagę również to, że według tychże Obrzędów inni prezbiterzy sprawujący funkcje ordynariuszów mogą bierzmować

²⁰ Por. *Obrzędy Bierzmowania*, nr 7 c.

²¹ Por. M. Pastuszko, *Prezbiter jako szafarz...*, dz. cyt., s. 163.

tylko na własnym terytorium²². Prezbiterzy uprawnieni do bierzmowania mają obowiązek administrowania tego sakramentu wiernym, którzy o to słusznie i rozumnie proszą²³.

Nowym wydarzeniem w historii sakramentu bierzmowania jest to, że w przypadku, gdy jest to rzeczywiście konieczne z powodu wielkiej liczby kandydatów do bierzmowania, szafarze bierzmowania, o których mowa w numerze 7. Obrzędów Bierzmowania, jak również szafarze nadzwyczajni ustanowieni indultem Stolicy Apostolskiej albo przez prawo, mogą zaprosić do pomocy w udzielaniu tego sakramentu kapłanów, którzy:

1) albo pełnią w diecezji specjalny urząd lub funkcję, a mianowicie: wikariusza generalnego, wikariusza lub delegata biskupiego, wikariusza regionalnego, dziekana²⁴ albo na podstawie decyzji biskupa są zrównani z nimi w urzędzie²⁵,

2) albo są proboszczami miejscowości, w których udziela się bierzmowania, bądź proboszczami miejscowości, z których pochodzą kandydaci do bierzmowania, albo kapłanami, którzy w szczególny sposób przyczynili się do katechetycznego przygotowania kandydatów do bierzmowania²⁶.

Jak wynika również z analizy Obrzędów Bierzmowania z 1971 roku, Stolica Apostolska wydaje normy prawne w trosce o dobro duchowe swych wiernych. Dokument ten w dużym stopniu zwiększył szereg prezbiterów uprawnionych do bierzmowania, a to świadczy o ciągłej ewolucji prawa dotyczącego szafarza sakramentu bierzmowania. Prawo to staje się coraz doskonalsze. Doskonalenie prawa odnośnie do tego zagadnienia polega na tym, że prawodawca coraz mniejsze znaczenie

²² Por. tamże, s. 163n.

²³ Por. kan. 785 § 2.

²⁴ Por. T. Pawluk, *dz. cyt.*, s. 188.

²⁵ Por. *Obrzędy Bierzmowania*, nr 8a.

²⁶ Por. tamże, nr 8b.

przywiązuje do tego, kto bierzmuje, a większe do tego, żeby wierny w ogóle otrzymał sakrament bierzmowania, przynajmniej w grożącym mu niebezpieczeństwie śmierci. Tendencja ta jest jak najbardziej zrozumiała, jako że, zgodnie z dawnym adagium, *sacramenta sunt propter homines*.

2. Kapłan jako szafarz sakramentu bierzmowania według Kodeksu Prawa Kanonicznego z 1983 roku

Dnia 25 stycznia 1983 roku Konstytucją Apostolską „*Sacrae disciplinae leges*” papież Jan Paweł II ogłosił wydanie odnowionego Kodeksu Prawa Kanonicznego. Zmiany, jakie zaszły w przepisach prawa kanonicznego, były owocem reformy Kościoła katolickiego, dokonującej się podczas Soboru Watykańskiego II i po nim. Normy prawne dotyczące sakramentu bierzmowania, a wśród nich te odnoszące się do prezbitera jako szafarza tego sakramentu, Kongregacja Kultu Bożego umieściła w Obrzędach Bierzmowania z 1971 roku. Te same przepisy z pewnymi zmianami, ujęte w ogólniejszej formie, weszły do nowego Kodeksu Prawa Kanonicznego.

Mówiąc o prezbiterze jako szafarzu sakramentu bierzmowania, nowy Kodeks Prawa Kanonicznego wymienia dwa źródła, z których wypływa władza tego szafarza. Źródłami tymi są: prawo powszechne lub szczególne udzielenie (zezwolenie) ze strony kompetentnej władzy²⁷.

I. Zgodnie z postanowieniem kanonu 883 na mocy samego prawa władzę udzielania bierzmowania posiadają:

²⁷ Por. kan. 882.

1) W granicach swego terytorium ci prezbiterzy, którzy w prawie są zrównani z biskupem diecezjalnym²⁸. Według kan. 368 są nimi:

a) prałaci i opaci terytorialni,
b) wikariusze i prefekci apostolscy,
c) administratorzy apostolscy; chodzi o tych, którzy nie posiadają sakry biskupiej, gdyż wtedy byłiby szafarzami bierzmowania z racji biskupstwa²⁹. Kapłanom tym powierzone jest zwierzchnictwo Kościołów partykularnych nie będących diecezjami³⁰. Nie należy do grona kapłanów upoważnionych do bierzmowania mocą samego prawa administrator diecezjalny, czyli tymczasowy rządca diecezji, która nie jest obsadzona, lub której biskup nie może sprawować swej władzy z powodu przeszkody (por. kan. 413, 414, 421)³¹. W stosunku do Obrzędów Bierzmowania z 1971 roku nastąpiło w tym przypadku cofnięcie uprawnienia do bierzmowania³², gdyż według Obrzędów wikariusz kapitulny³³, który jest tymczasowym rządcą diecezji, mógł bierzmować.

2) Prezbiter, który na mocy urzędu lub zlecenia biskupa diecezjalnego w odniesieniu do osoby dorosłej, którą chrzci lub gdy osobę już ochrzczoneą przyjmuje do pełnej jedności z Kościołem katolickim³⁴. W myśl kan. 530 nr 1 udzielanie chrztu należy do funkcji proboszcza. Jednak, gdy chrzest ma być udzielony osobie dorosłej, która ukończyła przynajmniej 14 lat życia, winien być powiadomiony biskup diecezjalny, który

²⁸ Por. kan. 883 nr 1.

²⁹ Por. kan. 882.

³⁰ Por. kan. 370. 371.

³¹ Por. P. Hemperek (red.), *Komentarz do KPK z 1983 r.*, t. 3, Lublin 1986, s. 105.

³² Por. tamże.

³³ Por. *Obrzędy Bierzmowania*, nr 7a.

³⁴ Por. kan. 883 nr 2.

ewentualnie sam udzieli chrztu³⁵. E. Szafrowski zaostroża granicę wieku i mówi, że biskup diecezjalny winien być powiadomiony już o chrzcie osoby, która ukończyła 7. rok życia, aby ewentualnie ochrzcił tę osobę i jednocześnie udzielił bierzmowania³⁶. Jeśli jednak biskup nie chrzci osobiście osoby dorosłej i nie zleca tej funkcji innemu, tym samym proboszcz z racji kan. 530 nr 1 jest upoważniony do udzielenia chrztu tej osobie, a w konsekwencji i do udzielenia sakramentu bierzmowania³⁷. Dopuszczenie osoby już ochrzczonej do pełnej wspólnoty z Kościołem powinno być dokonywane według norm ustalonych przez miejscowego ordynariusza³⁸.

3) Proboszcz, a nawet każdy prezbiter, w stosunku do osób znajdujących się w niebezpieczeństwie śmierci³⁹. Kapłan według własnej roztropności ocenia, czy chory znajduje się w niebezpieczeństwie śmierci. Obojętna jest przyczyna prawdopodobieństwa utraty życia - czy jest ona spowodowana chorobą (przyczyna wewnętrzna), wyrokiem śmierci czy też niebezpieczną operacją (przyczyna zewnętrzna)⁴⁰.

Kodeks nie stawia warunku, że prezbiter niebędący proboszczem może bierzmować w niebezpieczeństwie śmierci tylko w razie nieobecności proboszcza⁴¹. Nie jest też wymagane,

³⁵ Por. kan. 863.

³⁶ Por. E. Szafrowski, *Podręcznik prawa kanonicznego*, t. 3, Warszawa 1986, s. 160.

³⁷ Por. P. Hemperek (red.), *Komentarz do KPK z 1983 r.*, dz. cyt., s. 105.

³⁸ Por. *Directorium ad ea, quae a Concilio Vaticano II de re oecumenica promulgata sunt exsequenda*, nr 19; „Acta Apostolicae Sedis” (1967) 574-592.

³⁹ Por. kan. 888 nr 2.

⁴⁰ Por. E. Szafrowski, *dz. cyt.*, s. 160.

⁴¹ Por. P. Hemperek (red.), *Komentarz do KPK z 1983 r.*, dz. cyt., s. 105.

aby ten prezbiter był wolny od cenzur i kar kościelnych⁴². Takie natomiast warunki musiał spełniać według Obrzędów Bierzmowania z 1971 roku prezbiter, który nie był proboszczem ani wikariuszem parafialnym, a miał udzielić bierzmowania wier-nemu znajdującemu się w niebezpieczeństwie śmierci⁴³.

II. Na mocy szczególnego udzielenia ze strony kompetentnej władzy. Prezbiterzy mogą również bierzmować na podstawie szczególnego upoważnienia udzielonego przez uprawnionych do tego przełożonych. Takim upoważnieniem jest indult apostolski. Papież udziela indultów osobiście lub przez upoważnione do tego dykasterie Kurii Rzymskiej⁴⁴.

Również biskup diecezjalny, jeżeli nie może ani udzielać bierzmowania osobiście, ani też zatroszczyć się o to, aby udzielił go inny biskup, a zachodzi konieczność, może wtedy upoważnić określonego prezbitera do udzielania bierzmowania w odniesieniu do ogółu wiernych⁴⁵.

W przypadku zaistnienia poważnej przyczyny biskup oraz prezbiter, który otrzymał upoważnienie do bierzmowania na mocy prawa powszechnego lub szczególnego udzielenia kompetentnej władzy, może w poszczególnych przypadkach dobrać sobie prezbiterów, aby razem z nim udzielali tego sakramentu⁴⁶. Poważna przyczyna zachodzi wtedy, gdy na przykład jest duża liczba kandydatów do bierzmowania lub brak odpowiedniego czasu⁴⁷.

⁴² Por. tamże.

⁴³ Por. *Obrzędy Bierzmowania*, nr 7c.

⁴⁴ Por. E. Szafrowski, *dz. cyt.*, s. 161.

⁴⁵ Por. kan. 884 § 1.

⁴⁶ Por. kan. 884 § 2.

⁴⁷ Por. P. Hemperek (red.), *Komentarz do KPK z 1983 r.*, *dz. cyt.*, s. 106.

Według Obrzędów Bierzmowania z 1971 roku⁴⁸, jeżeli zachodzi poważna przyczyna, to szafarz bierzmowania może powołać do pomocy w sprawowaniu sakramentu prezbiterów, którzy:

a) albo spełniają specjalny urząd lub zadanie w diecezji: wikariusza generalnego, wikariusza lub delegata biskupiego, dziekana lub na podstawie decyzji biskupa są zrównani z nimi w urzędzie,

b) albo są proboszczami miejscowości, w których udziela się bierzmowania, albo proboszczami kandydatów do bierzmowania lub są kapłanami, którzy włożyli specjalny trud w katechetyczne przygotowanie kandydatów do bierzmowania.

Prawodawca wskazuje w ten sposób szeroki wachlarz ewentualnych szafarzy. Przepisy te stanowią tylko pewną wskazówkę co do sposobu postępowania w takich sytuacjach i nie mają mocy wiążącej, skoro prawodawca nie podtrzymuje ich w nowym Kodeksie Prawa Kanonicznego⁴⁹. Nowy Kodeks mówi tylko ogólnie o dobraniu sobie prezbiterów (por. kan. 884 § 2).

Sakramenty są ustanowione dla dobra duchowego wiernych, a nie po to, aby uprawniony do ich sprawowania szafarz cieszył się z posiadania władzy. Toteż prawodawca mówi o obowiązku udzielania bierzmowania. Prezbiter, który posiada władzę bierzmowania, winien z niej korzystać w stosunku do osób, na korzyść których została mu ona udzielona⁵⁰.

Prezbiter mając uprawnienia do bierzmowania na wyznaczonym terytorium, z wyjątkiem osób znajdujących się

⁴⁸ Por. *Obrzędy Bierzmowania*, nr 8.

⁴⁹ Por. P. Hemperek (red.), *Komentarz do KPK z 1983 r.*, dz. cyt., s. 106.

⁵⁰ Por. kan. 885 § 2.

w niebezpieczeństwie śmierci, które wolno mu wszędzie bierzmować.⁵¹

Na wyznaczonym terytorium godziwie udziela sakramentu bierzmowania także obcym, chyba że sprzeciwia się temu ich własny ordynariusz.⁵² Szafarze bierzmowania, w tym również prezbiterzy, mogą udzielać bierzmowania także w miejscach wyjętych spod władzy ordynariuszy miejsca, gdy leżą na terytorium, na którym wolno im bierzmować⁵³.

W myśl kan. 144 w razie istnienia błędu powszechnego, faktycznego czy prawnego, a także w przypadku wątpliwości pozytywnej i prawdopodobnej, prawnej lub faktycznej co do tego, czy prezbiter ma upoważnienie do bierzmowania, Kościół uzupełnia to uprawnienie⁵⁴.

Ta szeroka i niespotykana dotąd władza bierzmowania udzielona prezbiterom na mocy Kodeksu Prawa Kanonicznego z 1983 roku świadczy o dalszym i ciągłym rozwoju instytucji prawnej kapłana-szafarza sakramentu bierzmowania. Świadczy to również o tym, że Stolica Apostolska, ze względu na dobro duchowe wiernych, jest skłonna jak najbardziej rozszerzyć władzę kapłana do sprawowania sakramentu bierzmowania. Już obecnie, dzięki przyznanym prezbiterom uprawnieniom, każdy wierny, przy spełnieniu określonych podstawowych warunków, może bez trudności przyjąć bierzmowanie, przynajmniej w ostatnich chwilach życia.

⁵¹ Por. P. Hemperek (red.), *Komentarz do KPK z 1983 r.*, dz. cyt., s. 106.

⁵² Por. kan. 887.

⁵³ Por. kan. 888.

⁵⁴ Por. P. Hemperek (red.), *Komentarz do KPK z 1983 r.*, dz. cyt., s. 106.

SUMMARY

Such wide and previously unprecedented faculty to confirm, granted to presbyters by the Code of Canon Law of 1983, evidences the further and constant development of the legal institution of a priest as a minister of the sacrament of confirmation. It also evidences the fact that the Holy See, for the sake of the spiritual good of the faithful, is willing to extend the presbyter's faculty to administer the sacrament of confirmation as much as possible. Already today, due to the faculties granted to presbyters, everyone, if meeting specific basic requirements, may easily receive confirmation, at least in the last moments of life.